

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@panasztestulet.hu

🌐: www.panasztestulet.hu

Ügyszám: FRP/545/2013/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

35/2014. (II. 12.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2013. július 26-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2014. február 12-én – dr. Kozma Ákos testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos 2013. július 26-án a Testület elektronikus formanyomtatványán terjesztette elő panaszát, amelyet 2013. augusztus 5-én aláírásával is megerősített. A beadvány az alábbiakról számol be.

A panaszos édesanyja 2013. július 2-án orvosi segítséget kért fiához, mivel feltételezése szerint a panaszos öngyilkosságot kísérelt meg. A panaszos szerint erről nem volt szó, ugyanakkor a lakására kikerkező mentőkkel nem volt hajlandó kórházba menni, ezért a mentősök rendőröket kértek a helyszínre. A Sz. városi Rendőrkapitányságtól (továbbiakban: illetékes rendőrkapitányság) két rendőr érkezett, akiknek a panaszos szintén elmondta, hogy nincs semmi baja, nem megy kórházba. Ezt követően „a két rendőr és a mentőápoló ráugrott, a gyomrába térdeltek, aminek következtében a panaszos a nadrágjába székelt. Ezután hasra fordították, kezét hátracsavarták, megbilincseltek, majd a panaszos feltételezése szerint a gerincére térdelt az egyikük. (A panaszosnak korábban autóbalesete volt, amelyben a gerince deréktájon megsérült, és emiatt a mai napig dolgozni sem tud.) A rendőrök ezt követően nem engedték meg neki, hogy tiszta ruhát vegyen fel, vagy a cipőjét felvegye, hanem a kórházba

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

szállították. Az intézkedés során a jobb hüvelykujja eltört, a bal hüvelykujja mozgató ízülete fájdalmas, a bilincselés következtében a csuklóján – egy hét után is látható – sérülések keletkeztek, továbbá zúzódásokat szenvedett a fején és a lábán, a bal felső 8-as foga kimozdult a helyéről. Az intézkedés során egyébként Sony Ericson típusú mobiltelefonja is összetört, így körülbelül 80.000.- Ft. anyagi kár érte. A panaszos sérelmezi, hogy az intézkedés után, az orvosi kezelés végeztével az összepiszkított nadrágjában kellett hazamennie a kórházból zokniban, cipő nélkül. Az intézkedést következő két hétben szinte felkelni sem tudott az ágyból, azóta enni sem tud rendszeresen. Az elszenvedett sérüléseinek vizsgálatai jelenleg is tartanak (gerinc röntgen), a jobb kezéről gipszet feltehetően július 30-án vagy 31-én veszik le. A panaszos álláspontja szerint az intézkedés során sérült a testi épséghez, az emberi méltósághoz, és a vagyonbiztonsághoz való joga.

A beadvány végén a panaszos előadja, hogy a panasz előterjesztésére nyitva álló, Testületre irányadó 20 napos határidő azért lépte át 4 nappal, mivel a gipsz miatt nem tudott írni, illetve számítógépe sincs, egy barátja biztosított neki számítógép használatot a panasz elektronikus úton történő előterjesztésére.

2) A panaszos 2013. augusztus 5-én előterjesztett beadványával panaszát megerősítette, illetve az ügy előzményeinek ismertetése mellett az alábbi panasz-kiegészítést tette.

A panaszos rendkívül fáradt volt, mivel az intézkedést megelőző két nap összesen 8-9 aludhatott, mivel fia előző este nála aludt és nyugtalanul volt. A panaszos 2013. június 30-án szakította meg élettársával, M. K.-val 13 éve tartó kapcsolatát, ezért a panaszos zaklatott állapotban volt. Másnap találkozott élettársával, megbeszélték, hogy megpróbálják kapcsolatukat rendbe, majd hazament, evett, majd bevette az esti gyógyszeradagját, ½ tableta Rivotril, melyet a pszichiáttere írt fel alvászavarra. Ezután megivott kétszer 2 cent házi pálinkát, hogy könnyebben elaludjon. A panaszos határozottan cáfolja, hogy öngyilkossági szándéka lett volna. A panaszos már nem volt ébren mikor édesanyja hazaért. A panaszos annyira emlékszik, hogy felébresztette őt az édesanyja, és megkérdezte, hogy szedett-e be gyógyszert. A panaszos félálomban azt válaszolta, hogy persze, bevette a napi gyógyszerét, mivel azonban a panaszos elalvás előtt a gyógyszeres levelét, és a másik gyógyszerének dobozát is az ágyán hagyta, az édesanyja megijedt, azt hitte, hogy a hiányzó mennyiséget mind egyszerre vette be, ezért hívta az ügyeletet, akik értesítették a mentőket. (A panaszos határozottan állítja, hogy édesanyjának gyógyszert és nem gyógyszereket mondott.)

A panaszos arra riadt fel, hogy számára vadidegen férfiak (a mentősök) állnak a szobájában és utasítják, hogy menjen velük. A panaszos elmondta nekik, hogy nincs semmi baja, csak fáradt és pihenni szeretne. A mentősök azt válaszolták, hogy akkor is velük kell mennie. A panaszos közölte, hogy nem megy be velük, nagyon fáradt és az alvászavarra felírt gyógyszerét bevette. A panaszos a párbeszédet követően visszaaludt. A következő kép, amire emlékszik, hogy két rendőr is megjelent a szobájában, ők is azt mondták, hogy menjen be a mentősökkel mire panaszos ugyancsak közölte, hogy nem megy, nincs semmi baja, pihenni szeretne. A rendőrök azt nem mondták, hogy hová vinnék be.

A két rendőr ezután megindult feléje, a panaszos feltette maga elé a két kezét és hátrált az ágyon, próbált felkelni a félig fekvő pozícióból, elmondása szerint passzívan ellenállt, de nem bántott senkit, hozzá sem ért sem a mentősökhöz, sem a rendőrökhöz. Ezután két rendőr és az egyik mentős elkapta a panaszost, ráugrottak, az egyikük beletérdelt a gyomrába / hasába, és emiatt a székletét a nadrágjába ürítette. A panaszos nem tudja megmondani, hogy mentős, vagy rendőr volt az illető. Ezt követően hasra fordították, az egyik rendőr a derekára térdelve

kezét hátrabilincselte. (A panaszos gerince roppant is egyet, mivel gerincsérve van.) Hármójuk közül valamelyikük eközben a fejét erősen az ágyra nyomta, ami miatt a bal hátsó felső foga kimozdult. A panaszos jelezte, hogy szeretne átöltözni, hagyj vegyen fel másik nadrágot és cipőt, de nem engedték meg neki, mint ahogy azt sem, hogy édesanyja bekísérje a kórházba.

A mentősök ezt követően bevitték az ambulanciára, ahol vért vettek tőle, és gyomormosást is végeztek, a rendőrök folyamatosan mentek utánuk, illetve az ellátás során is végig ott voltak.

A panaszos leírja, hogy bár nem tanúsított ellenállást a kórházban, együttműködő volt, ennek ellenére a bilincs végig rajta maradt, aminek bevágódási nyomai még egy hét után is látszódtak a csuklóján. A vizsgálatokat követően azt mondta a panaszosnak az orvos, hogy be szeretné fektetni a kórházba, de tájékoztatta arról is, hogy saját felelősségére hazamehet. A panaszos utóbbi lehetőséget választotta, és hazament, széketes nadrágban, cipő nélkül a város másik végébe. A hazaút éppen ezért nagyon megalázó volt számára, mert mindenki őt nézte.

Az intézkedés során jobb keze hüvelykujjánál a csont eltört, az ujjai ínuszalagjai elszakadtak, fején és teste több pontján zúzódások keletkeztek, a gerincsérve az intézkedés óta is nagyon fáj. Az intézkedés következtében a panaszos Sony Ericson típusú mobiltelefonjának kijelzője betört, hátlapja megrepedt, gyakorlatilag használhatatlan lett. A panaszos állítása szerint az anyagi káron felül nem vagyoni kár is érte őt, mivel a telefont a párjától kapta születésnap ajándékként., ezért annak eszmei értéke volt számára.

A panaszos a beadványt azzal zárta, hogy az egész intézkedés egy félreértésen alapult, és még ha az intézkedés okával egyet is tud érteni, véleménye szerint az intézkedést szakszerűtlenül hajtották végre, mivel komoly sérüléseket szenvedett el, és telefonja is összetört.

A panaszos beadványához a következő orvosi dokumentumokat csatolta.

a) A városi Klinika Belgyógyászati klinikáján 2013. július 2-án 1 óra 9 perckor kiállított ambuláns kezelőlap kórtörténete szerint a panaszost az ambulanciára rendőri kísérettel az OMSZ szállította be, gyógyszerrel elkövetett öngyilkossági kísérlet miatt. A beteg hozzátartozója hívta a mentőket, aki szerint 8 darab 0,5 mg-os Rivotril és 8 tableta. Sertralín hiányzott a gyógyszerei közül. A beteg ezt tagadja, szerinte magánéleti konfliktusa miatt *2 dl (a Testület megjegyzi, hogy minden egyéb jelentésben 2*2 cl pálinka szerepel, ezért feltehetően elírásról van szó)* pálinkát ivott, majd 2 tableta Rivotril és 1 tableta Sertralint vett be, hogy el tudjon aludni. A beteg elmondása szerint mellkasi panasza, hasi fájdalma nincs, ugyanakkor a beteg elmondja, hogy a széklete napok óta hígabb, valószínűleg a fiától kaphatott el valamit. Terápiaként gyomormosás, és aktív szén szerepel a kezelőlapon. A beteg öngyilkossági kísérlete és agresszív viselkedése miatt a Pszichiátriai Ambulanciára szállítják tovább.

b) A Pszichiátriai Klinikán 1 óra 51 perckor kiállított ambuláns kezelőlap szerint a panaszos tudata tiszta, orientált, mérgezésre utaló jel nem észlelhető rajta, együttműködően és nyugodtan viselkedik. A szuicid szándékot a beteg határozottan tagadja, beszűkült állapota nem észlelhető, akut veszélyeztető állapot nem vélelmezhető. A beteg előadta, hogy magánéleti problémái miatt nehezen tud aludni, ezért szokásos gyógyszeradagja mellé megivott két felest, hogy el tudjon aludni, azonban édesanyja félreértette a helyzetet és kihívta a mentőket. (2013 januárja óta a pszichiátriai gondozóban alvászavarral és hangulatzavarral kezelik, melyek miatt Rivotril és Sertralint írtak fel reguláris gyógyszerként.)

A beteg az osztályra történő felvételét nem fogadta el, saját kérésére és felelősségére önállóan otthonába távozott. A javasolt terápia mielőbbi kontroll a gondozó orvosnál, illetve fizikális panaszok esetén a belgyógyászaton.

c) A panaszos mellékelte egy újabb ambuláns kezelőlapot, amelyet még az intézkedés napján, 19 óra 51 perckor állítottak ki a városi Klinika Traumatológiáján.

A kórtörténet szerint az előző napi rendőri segítség során sérült az arca, valamint mindkét keze. A sérülések megállapításra a beteg kezét és arckoponyáját megröntgenezték. A diagnózis szerint a csukló, kéz zúzódott, illetve a jobb hüvelykujj oldalán egy ún. csontpikkely letört, ezért Bennett-gipszsínt és karfelkötést alkalmaztak. A lelethez a röntgenvizsgálaton kiállított dokumentumot is mellékelte a panaszos, aminek ismertetésétől a Testület eltekint, mivel az új érdemi információt nem tartalmaz.

d) A 2013. július 8-án történt kontrollvizsgálat kezelőlapja szerint a hüvelykujj törése mellett a kéz ujjszalagjai is elszakadtak. A 2013. július 9-ei kezelőlapon új érdemi információ nem szerepel, a beteget 2013. július 30-án délelőttre rendelték vissza vizsgálat céljából.

e) A panaszos hátfájása miatt 2013. július 29-én felkereste a városi Klinikát, ahol több kétirányú röntgenfelvételt készítettek gerincéről. Az eredményt ismertetésétől a Testület az orvosi nyelvezet okán eltekint, illetve a röntgen felvétel több héttel az intézkedést követően készült.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az ORFK Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes rendőrkapitányságtól, valamint megküldeni kérte az ügyel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1.) Az intézkedés napján a biztonsági intézkedés végrehajtásáról, kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült, F.Z. r. zászlós és V. I. r. törzsőrmester által aláírt jelentés a következőket tartalmazza.

A panaszossal szemben a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdése alapján igazoltatás, az Rtv. 37. § b) pontja szerinti – önmagát vagy más veszélyeztető állapotban lévő személy érdekében történő – intézkedés, az Rtv. 37. § (1) bekezdés alapján személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálása, illetve Rtv. 37. § c) pontja szerinti – az öngyilkosság lehetőség szerinti megakadályozása – intézkedés került alkalmazásra.

A kényszerítő eszközökkel kapcsolatban a jelentés rögzíti, hogy az Rtv. 47. § alapján testi kényszer, 48. § a), b), c) és d) pontjai alapján bilincs alkalmazására került sor, 2013. július 2-án 1 óra 5 perctől 1 óra 15 percig. A kényszerítő eszközök alkalmazását előzetes figyelmeztetés előzte meg. Az intézkedés során sérülés és anyagi kár nem keletkezett.

Az intézkedés alapjául szolgáló esemény leírása szerint az ügyeletvezető utasítására érkeztek a panaszos állandó lakcímére a rendőrök 1 óra 5 perckor, mert a panaszos nem volt hajlandó

együttműködni a mentősökkel, nem engedte, hogy orvosi ellátásban részesítsék. A helyszínen B. I. mentőorvos és M.T. mentő-gépkocsivezető elmondták, hogy a panaszos édesanyjának hívására érkeztek ki, az anya szerint a fia magánéleti problémái miatt gyógyszerekre alkoholt fogyasztott, öngyilkossági szándékkal. A mentősök tájékoztatták a jelenlévőket, hogy ilyen esetben kötelességük a beteg kórházba történő szállításáról gondoskodni, még annak ellenállása esetén is. A rendőrök többször figyelmeztették a panaszost, hogy szíveskedjék a mentősökkel fāradni, azonban a panaszos nem volt együttmőködő, továbbra is az ágyon űlt és a telefonját babrálta. Ismét felszólították őt, hogy mőködjön együtt, mert ellenkező esetben akár testi kényszer, erőszak alkalmazásával kell intézkedniük az orvosi ellátására. Mivel a panaszos az együttmőködést továbbra is megtagadta, a rendőrök megfogták a karját, a panaszos elrántotta azt, majd amikor újra megfogták, a panaszos teljes erejével befeszítette maga elé a karjait, próbált a fogásból kiszabadulni, ezért az ágyra fektették, és a mentős kollégák segítségével az ágyon kezeit hátra helyzetben megbilincseltek. A panaszost ezután a városi Klinika Belgyógyászatára szállították, ahol rajta gyomormosást hajtottak végre. A mentős kollégák közölték, hogy a panaszost a városi Kórház Pszichiátriájára szállítják át, és a biztonságos intézkedés végrehajtása érdekében az átszállításban V. I. r. törzsőrmester ismételten segítséget nyújtott. Az oda való átszállítást követően a rendőr távozott a helyszínről. A panaszos ellen rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenség miatt az intézkedő rendőrök szabálysértési feljelentéssel éltek.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a rendőri intézkedés, és a kényszerítő intézkedés alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

2.) Az intézkedő rendőrök által jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség miatt megtett szabálysértési feljelentés tartalma megegyezik az 1.) pontban ismertetett jelentés tartalmával, annyi különbséggel, hogy vélhetően elírás folytán a bilincselés időtartamát 2 óra 5 perc és 2 óra 15 percben jelöli meg.

3.) A panaszos 2013. július 12-én az illetékes rendőrkapitányság panaszos lakóhelye szerinti Rendőrőrsén tett panaszt a 2013. július 2-án történt rendőri intézkedéssel szemben. A felvett jegyzőkönyv tartalma jórészt megegyezik a panaszos panasz-kiegészítésével, az alábbi új elemekkel.

A városi Kórházból (ambulancia) tovább szállították őt a baleseti ambulanciára és a traumatológiára, ahol megröntgenezték a kezét, fejét és nyakát. (Még otthon, az intézkedés során érezte, hogy nagyon erősen megnyomták a fejét oldal irányba, ezért az egyik foga ki is mozdult. A panaszos nem emlékszik, hogy kinyomta a fejét.) A vizsgálatokat követően mondta az egyik orvos, hogy szeretné befektetni, de a panaszos inkább saját felelősségére távozott.

A panaszos kifogásolja, hogy az intézkedés szakszerűtlensége folytán komoly sérüléseket szenvedett el, telefonja eltört, összepiszkított ruházatban vitték be, cipő nélkül, nem engedték, hogy átöltözzön, ezért mezítláb és az összepiszkított ruhájában kellett az Újklínikától hazasétálnia.

A rendőri intézkedés okával egyetért, de a kivitelezésével nem, álláspontja szerint abban komoly hibák és hiányosságok voltak.

4.) Az intézkedésben résztvevő F. Z. r. zászlós (továbbiakban: r. zászlós) a Testület kérdéseire válaszolva 2013. augusztus 21-én kelt jelentésében a következőket adta elő. (A Testület csak az eddigiekhez képest új információkat ismerteti a jelentésből.)

A lakásban a mentősök a folyosón tartózkodtak, a panaszos az egyik kishabóban az ágyon ülve ücsörgött, kezében fogva a mobiltelefonját. A szobába lépve a r. zászlós tájékoztatta a panaszost, hogy milyen célból vannak jelen: a mentős kollégák kértek segítséget a beszállításához, mert ő nem hajlandó együttműködni. A panaszos a helyszínen elismerte, hogy fogyasztott a gyógyszerekből, és a gyógyszerekre alkoholt is ivott, ami szemmel látható és érzékelhető volt, mivel lehelete erősen alkohol szagú volt.

A panaszost több alkalommal felszólították, hogy szíveskedjék a mentősökkel fáradni, mert nekik ilyen esetben kötelező a beteg további orvosi ellátása iránt intézkedni. A panaszos nem volt együttműködő, csak az ült az ágyon és a telefonját kezelte. Tájékoztatták őt arról is, hogy amennyiben nincsen semmi baja és nem vett be gyógyszereket, akkor az orvosi vizsgálatot követően szabadon távozhat a kórházból. Több alkalommal kérték, hogy működjön velük együtt, mert ellenkező esetben akár testi kényszer, akár erőszak alkalmazásával kell orvosi ellátása iránt intézkedniük.

A panaszos elmondta, hogy valóban vannak családi gondjai, de hagyják békén, mert pihenni szeretne. A bevett gyógyszer mennyiségét, és a fogyasztott alkohol mennyiségét nem lehetett ugyan meghatározni, de a panaszos viselkedéséből és az erős alkohol szag alapján a jelentést író rendőr arra következtetett, hogy a gyógyszerekre nem kevés alkoholt fogyasztott, ezért ez a tény is, illetve a panaszos édesanyja által elmondottak az öngyilkossági kísérletét támasztották alá.

A panaszos viselkedésével kapcsolatban a jelentés azt rögzíti, hogy eleinte lehetett vele értelmesen beszélni és kommunikálni, de a kérésüket nem vette figyelembe, és amikor a r. zászlós megfogta a felkarját, hogy segítse a panaszost felállni, onnantól ellenálló lett, kivonta magát az intézkedés alól. Az együttműködés hiányában megfogták a panaszos bal felkarját, amelyet ő elrántott, próbált felállni, ezért V. I. r. törzsőrmesterrel már ketten fogták meg a panaszos karjait. A panaszos maga elé feszítette mindkét kezét, próbált szabadulni a szorításból. A rendőröknek egyértelmű volt, hogy csak bilincselés alkalmazásával tudják eredményesen befejezni az intézkedést, ezért a panaszos kezeit meg akarták bilincselni. Mivel a panaszos igen erős ellenállást tanúsított, a mentősökkel együtt négyen is csak nagy erőfeszítéssel tudták az ágyra dönteni, ahol kihúzták a teste alól a kezeit, majd hátra helyzetben megbilincseltek. Az előzetes figyelmeztetések a kényszerítő eszközök alkalmazása előtt elhangzottak, többször is.

A r. zászlós tudomása szerint a panaszos nem kérte, hogy szeretne átöltözni, a rendőrök csak a lépcsőházba történő kísérésekor észlelték, hogy a nadrágjába ürített. Mivel a panaszos meg volt bilincselve, és erőszakos magatartást tanúsított, a r. zászlós valóban nem hagyta, hogy még a cipőjével is bajlódjon, így a mentőbe kísérték. A panaszos a mentőben és a kórházban is arra hivatkozott az eset kapcsán, hogy már több napja megy a hasa.

A jelentés kitér rá, hogy valóban megtagadták az intézkedő rendőrök, hogy az édesanyja a bekísérje fiát a kórházba, mivel biztonságos utazása a mentőben – a fia erőszakos magatartása miatt – nem volt megoldható. Az édesanyját ugyanakkor tájékoztatták, hogy fiát melyik egészségügyi intézménybe viszik.

A panaszost a mentővel beszállították városi kórházba, ahol gyomormosást hajtottak rajta végre. Orvosi vizsgálata során a panaszoson EKG-t végeztek, vért vettek a tőle, valamint több alkalommal megkérdezték, hogy van-e valami panasza, sérülése, ekkor még nem jelezte, hogy bármilyen sérülése lenne.

A jelentés szerint mivel korábban a panaszos nem volt együttműködő és ellenállást tanúsított, ezért a kíséreskor továbbra is bilincset is alkalmaztak vele szemben, tartva a további ellenállásától, szökésétől, vagy esetleges támadásától. A Belgyógyászaton vették le róla a bilincset, orvosi ellátása előtt.

A Testület arra való kérdésre válaszolva, hogy a rendőrök bent tartózkodtak-e a panaszos orvosi vizsgálata során, a jelentés rögzíti, hogy az orvosi vizsgálat során egy légtérben tartózkodtak a rendőrök, mentősök, az egészségügyi személyzet, a többi beteg, és a hordágyon fekvő betegek függönyökkel voltak elválasztva. Ebben a kezelőben látták el a panaszost.

A r. zászlós tudomása szerint a beszállítást követően sem a mentősöknek, sem az egészségügyi személyzetnek nem jelezte a panaszos a később felsorolt és állított sérüléseit, ezért ezzel kapcsolatban nem is kezelhették. A mentős kollégák közölték, hogy tovább szállítják a panaszost a kórház Pszichiátriájára, és a biztonságos végrehajtás érdekében V. I. r. törzsőrmester segítséget nyújtott, és mivel az egészségügyi személyzettel már teljes mértékben készsleges volt a panaszos, nem tanúsított ellenállást, ezért a bilincs alkalmazására a továbbszállítása során már nem került sor. A további rendőri kíséretre azért került sor, mert a mentős kollégák is így érezték biztonságosnak az átszállítást. Az átszállítást követően már nem volt szükség további rendőri segítségre, illetve T. városrészben történt garázdasághoz kértek segítséget, ezért a rendőrök távoztak a helyszínről.

A jelentés fontosnak tartja megemlíteni, hogy a testi kényszer alkalmazása közben szándékosan próbáltak úgy intézkedni, hogy az lehetőleg minél kevesebb sérülést okozzon, minél emberségesebb legyen, mivel az intézkedő rendőrök és mentősök erőfölényben voltak, ezért szándékosan nem ütötték meg a panaszost, hanem csak az ágyra fektették és megbilincseltek. A r. zászlós véleménye szerint a panaszos az ellenállás során a nagy erő kifejtésekor üritett a nadrágjába.

5.) V. I. r. törzsőrmester (továbbiakban: r. törzsőrmester) 2013. augusztus 24-én kelt jelentése az intézkedésről a következőképpen számol be.

A jelentés teljes mértékben megegyezik r. zászlós jelentésével.

A panaszos viselkedése kapcsán a jelentés annyi új elemet tartalmaz, hogy a panaszossal lehetett vele értelmesen kommunikálni, csak kicsit tompa volt, többször visszakérdezett, hogy miért kellene bemennie a kórházba. Ilyenkor válaszoltak neki. A kérést végül megértette, de azt nem volt hajlandó figyelembe venni.

A kényszerítő eszköz kapcsán rögzíti a jelentés, hogy amikor a panaszos elrántotta a karját r. zászlóstól, hirtelen felugrott, jobb karját (melyben a telefon volt), lendítésre emelte és mivel nem lehetett tudni a mozdulataiból, hogy mi a szándéka, ezért nem engedték felugrani az ágyról. A panaszos a felszólításokat figyelmen kívül hagyva nagy erőt kifejtve próbált ellenállni, ezért egyértelmű volt, hogy bilincselésre lesz szükség. A mentős kollégák ekkor segítettek az ágyra fektetni a panaszost, és a nagy ellenállás miatt négyüknek is nehezen ment a panaszos ágyra fektetése.

A jelentés kitér rá, hogy a panaszos nagydarab és erős ember volt, aki folyamatosan, tevőlegesen ellenállt, próbált kiszabadulni, az r. törzsőrmester biztos benne, hogy a mentős kollégák nélkül további kényszerítő eszközök alkalmazására lett volna szükség.

A testi kényszer alkalmazását a jelentés elismeri, azonban cáfolja a panaszosi állítást, hogy beletérdeltek a gyomrába, a panaszos a nagy erőlködéstől üríthetett a nadrágjába.

A bilincselés 1 óra 8 perctől 1 óra 15 percig tartott, a mentőbe kíséréséig, illetve az orvosi ellátás kezdetéig. A bilincselés sérülést nem okozott.

A jelentés szerint a r. zászlós panaszos édesanyja felé történő tájékoztatás nem csak arra tért ki, hogy melyik intézményben érheti el a fiát, hanem arra is, hogy oda vihet neki ruhát, cipőt.

A panaszos nem jelezte az intézkedés során, hogy sérülései keletkeztek volna, és erről az öt vizsgáló orvosokat sem tájékoztatta, egyedül a napok óta tartó hasmenésére panaszkodott.

6.) A rendőrségi iratsomag részét képezte az a CD, amelyen rendelkezésre állt a bejelentés hanganyaga. Ezek alapján egyértelműen megállapítható, hogy a mentősök kértek rendőri segítséget a panaszos lakcímeire, mivel ő önként nem volt hajlandó a mentősökkel fáradni a további orvosi ellátása érdekében.

7.) Az illetékes kapitányságvezető 2013. augusztus 26-án kelt, rendőri intézkedést összefoglaló tájékoztatója az alábbi új információkat tartalmazza a fentiekhez képest.

Az összefoglaló kiemeli, hogy a panaszos az esetet követően 10 nappal követően tett panaszt a rendőri intézkedéssel szemben az illetékes rendőrkapitányság T. Rendőrőrsén.

Az eset kivizsgálása során a kapitányságvezető szerint nem állapítható meg egyértelműen, és minden kétséget kizáróan, hogy a panaszos jobb kezének hüvelykujján keletkezett sérülés a rendőri intézkedés során keletkezett-e. Ezen sérülésről nem tett említést egészségügyi ellátása során sem a mentőszolgálat személyzetének, sem az ellátó orvosnak, majd csak később, az intézkedést követően önállóan kereste fel a Traumatológiai Osztályt, ahol azt állította, hogy a sérülés a rendőri intézkedés során keletkezett. Azonban a Traumatológiai Osztály által készített iratból nem lehet megállapítani, hogy azt hány órákor készítették, az iraton az szerepel, hogy 2013. július 1-jén a panaszos balesetet szenvedett. A rendőri intézkedésre viszont nem ezen a napon, hanem 2013. július 2-án került sor, ezért a hüvelykujj sérülése keletkezhetett akár a rendőri intézkedés előtt vagy után is.

Az illetékes rendőrkapitányság munkatársainak konkrét intézkedését megvizsgálva a kapitányságvezető azt jogszerűnek, szakszerűnek és arányosnak tartja.

Az összefoglaló mellékletét képezi F. G. orvos 2013. július 2-án kelt bejelentése, illetve az ennek nyomán készült rendőri feljegyzés.

a) A Traumatológia Klinika orvosa 2013. július 2-án értesítette az illetékes rendőrkapitányságot, hogy a panaszos ott megjelent, ahol elmondta, hogy előző napi (tegnapi) rendőri intézkedés során megsérült. A diagnózis szerint 8 napon túl gyógyuló sérülést szenvedett.

b) B. Z. r. alezredes 2013. július 2-án kelt feljegyzése szerint F. G. 21 óra 6 perckor bejelentette, hogy a 2013. július 1-jén esti órákban mentő által beszállított panaszos későbbi ellátása során megállapították, hogy jobb kezének hüvelykujja oldalán egy csontpikkely letört. Az orvos kérdésére a panaszos elmondta, hogy a tegnapi napon a mentősöknek nyújtott rendőri intézkedés során sérült meg.

8) Megküldésre került az illetékes rendőrkapitányság 2013. július 16-án kelt végzése, amelyben a panaszos 2013. július 10-én megtett panasza alapján indult panaszeljárást felfüggesztették, tekintettel arra, hogy a panaszosi állítás bizonyítottsága esetén (miszerint a jobb kezén a hüvelykujj csontja eltört) az az intézkedő rendőrök által elkövetett bűncselekmény megállapítására lehet alkalmas, ezért az iratokat megküldték az illetékes Nyomozó Ügyészségnek.

A végzést – a Testület 2013. augusztus 8-án kelt megkeresése nyomán – 2013. szeptember 2-án kiegészítették azzal, hogy a panaszeljárást a Testület állásfoglalásának meghozataláig kerül felfüggesztésre.

III.

1) A Testület mindenekelőtt abban a kérdésben foglalt állást, alkalmas-e a panaszos beadványa érdemi vizsgálatra.

Az Rtv. intézkedés idején hatályos 93. §-ának (1) bekezdése szerint a Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemtől később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított húsz napon belül lehet előterjeszteni.

Ugyanezen szakasz (3) bekezdése szerint a Testület a rendőri szerveknél előterjesztett panaszokról felvilágosítást kérhet, és amennyiben a 92. § (1) bekezdése szerinti eljárásának feltételei fennállnak, erről a panaszost, illetve az eljáró rendőri szervet értesíti. A panaszos az értesítés kézhezvételétől számított nyolc napon belül kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el. Az eljáró rendőri szerv a Testülettől kapott értesítés kézhezvételekor köteles az eljárását felfüggeszteni. A (4) bekezdés szerint továbbá amennyiben a panaszos a (3) bekezdés szerint határidőben kéri, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el, a rendőri szerv köteles a panaszt a Testülethez áttenni. Amennyiben a Testület az eljáró rendőri szervet arról értesíti, hogy a határidő eredménytelenül eltelt, a rendőri szerv köteles az eljárását folytatni.

A 93/B. § (2) bekezdése szerint továbbá az intézkedést foganatosító szervhez benyújtott panaszt az intézkedést követő harminc napon belül lehet előterjeszteni.

A Testület megállapította, hogy 2013. július 2-án történt intézkedés miatt a panaszos elsőként a kapitányságon terjesztett elő panaszt, 2013. július 12-én, a rendelkezésére álló 30 napos határidőn belül. A panasz nyomán induló panaszeljárást 2013. július 16-án felfüggesztették, és megküldték az iratokat az illetékes Nyomozó Ügyészségnek, mivel a panaszosi állítások bizonyítottsága esetén az a rendőrök által elkövetett bűncselekmény (bántalmazás hivatalos eljárásban vétsége) megállapítására lehet alkalmas.

A panaszos 2013. július 26-án a Testülethez is eljuttatta panaszbeadványát, melynek nyomán a Testületnél is megindult a panasz eljárás. A panaszos a rendőrségi panasz eljárás és a Testület eljárásának együttes megindításáról a Testületet – a Testület ilyen irányú nyilatkozatra való felhívása ellenére – elmulasztotta tájékoztatni. A két eljárás párhuzamossága elsőként a rendőrkapitányságnak jutott tudomására, a Testület megkeresésének kézhez vételekor, ezt követően a felfüggesztő végzés kiegészítéséről született újabb végzés.

A panaszos ettől függetlenül igazolási kérelmet is előterjesztett.

A panaszossal szemben foganatosított biztonsági intézkedés okán a biztonsági intézkedés végrehajtásáról készült jelentésnek nem képezte mellékeltét az ilyen esetben szokásos panaszosi nyilatkozatok, így a Testület nem tudott arról meggyőződni, hogy az intézkedés során a panaszos milyen tartalmú felvilágosítást kapott a panaszjogáról.

Fentiek okán a Testület az Rtv. 93. §-ának (3) és (4) bekezdései alapján a panaszbeadványt érdemi vizsgálatra alkalmasnak tekintette.

2) A Testület ezt követően vizsgálta, hogy valamennyi, a beadványokban előadott sérelem vizsgálatát elvégezheti-e.

Az Rtv. – intézkedés idején hatályos – 92. §-ának (1) bekezdése szerint *akinek* az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.

A jogszabályhely alapján a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálata tartozik, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházat-csomag-, járműátvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),
- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlátás stb.),

tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

Tekintettel arra, hogy a Testület kizárólag a rendőrség tevékenységének jogszerűségi vizsgálatára jogosult, hatáskörének hiányát kellett megállapítania a panaszos azon sérelmeire nézve, melyek a mentőszolgálat munkatársaira vonatkoztak.

A kártérítés általános szabályait a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 339. § szabályozza, amely szerint „aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni”. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A nyomozó hatóság, az ügyészség és a bíróság által közhatalmi jogkörben okozott károk megtérítésének szabályait a Ptk. 349. §-a szabályozza. Eszerint az okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.

Az ilyen jellegű kártérítési igény elbírálása a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 1. § és 3. §-a alapján a polgári bíróság hatáskörébe tartozik, ám peresítéséhez szükséges, hogy a károsult a büntetőeljárásban rendelkezésre álló valamennyi jogorvoslati lehetőséget kimerítse.

A panaszos összetört telefonja miatti kártérítési igény elbírálására tehát a fentiek alapján a Testületnek szintén nincs hatásköre.

A panaszos beadványában leírta azt is, hogy édesanyja többször kérte a rendőröket és mentősokeket, hogy szeretné bekísérni a fiát, azonban ők ebben nem voltak partnerek, nem teljesítették az édesanyja ilyen irányú kérését. A fentebb idézett hatásköri rendelkezések szerint a Testület eljárását – akár személyesen, akár képviselő útján – csak az a személy kezdeményezheti, akit a rendőri intézkedés érintett (illetőleg meghatalmazással a panaszos képviselőjében eljáró más személy), ezért a Testületnek vizsgálnia kell, hogy a panasz az arra jogosulttól származik-e. A Testület megállapította, hogy a panasz ezen részének vizsgálatára nem jogosult, mivel ezen sérelemmel kapcsolatban a panaszos édesanyja lett volna jogosult beadványt előterjeszteni, a panaszos pedig nem csatolt édesanyja képviselőjére vonatkozóan meghatalmazást.

A panaszos azon kifogásával kapcsolatban, mely szerint édesanyja nem kísérhette be a kórházba, a Testület szintén nem jogosult vizsgálatot folytatni.

IV.

A panaszos a Testületnek címzett panasz-kiegészítésében, hasonlóan a rendőrkapitányságon előadottakhoz, a biztonsági intézkedés jogalapját nem kifogásolta, így a Testület vizsgálata során a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

A Testület álláspontja szerint a rendőri fellépés érintette a panaszosnak Magyarország Alaptörvénye (továbbiakban: Alaptörvény) II. cikkében rögzített emberi méltósághoz, valamint az abból levezethető testi integritáshoz és testi épséghez való jogát, valamint az V. cikkben biztosított tulajdonhoz való jogát az alábbiak szerint.

1.) A panaszossal szemben a rendőrök az intézkedés során kényszerítő eszközöket alkalmaztak, amivel összefüggésben a Testület az alábbi megállapításokat teszi.

a) A Testület elsőként a panaszossal szemben alkalmazott testi kényszer és bilincselés jogszerűségét látta indokoltan vizsgálni.

Az előállítás végrehajtásáról, kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszert, az Rtv. 48. § a), b), c), és d) pontjai alapján bilincset alkalmaztak, a kezek hátra bilincselésével.

A rendőrségi iratok szerint a panaszost több alkalommal felszólították, hogy legyen szíves a mentős kollégákkal fáradni, azonban a panaszos nem volt együttműködő, továbbra is az ágyán ült és a telefonját kezelte. A panaszost ekkor figyelmeztették, hogy amennyiben nem működik együtt, kényszerítő eszköz alkalmazásával kell intézkedniük az orvosi ellátására. Az együttműködést a panaszos továbbra is megtagadta, ezért a panaszos karját megfogták, aki elrántotta azt, majd újból megfogták a karjait, amit a panaszos maga elé feszített, és próbált a fogásból kiszabadulni, ezért az ágyra fektették és kezeit hátra helyzetben megbilincseltek. A panaszos testalkata és aktív ellenállása miatt csak a mentősök segítségével sikerült a megbilincselése.

Az Rtv. 19. § (1) bekezdése szerint a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

Az Rtv. 47. § alapján a rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat. A Szolgálati Szabályzat 40. §-a pedig a következőképpen rendelkezik a testi kényszerről. A megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat.

A rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás melléklete részletesen tartalmazza az egyes intézkedési taktikák leírását. A kényszerítő eszközök alkalmazásának alapvető taktikáiról szóló fejezetben, a testi kényszerre vonatkozó alapelvek között szerepel – többek között –, hogy a testi kényszer alapvetően megfogást, lefogást, eltávolítást és elszállítást jelent. A rendőr testi kényszer végrehajtása során elsősorban kar-és csuklófeszítéseket, illetve elvezető fogásokat hajt végre. A rendőr továbbá az öt ért támadás során, illetve súlyosabb kényszerítő eszköz alkalmazásának elkerülése érdekében az önvédelmi fogásokat is felhasználhatja.

A bilincs alkalmazásának eseteit az Rtv. 48. §-a sorolja fel, amely szerint a rendőr a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére bilincset alkalmazhat. A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 41. §-a részletezi. Annak (4) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki

erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.

A Szolgálati Szabályzat 41. §-ának (6) bekezdés a) pontjának első fordulata szerint továbbá a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől, másrészt az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik, harmadrésztől az érintett személyt a rendőr egyedül állítja elő, kivéve, ha az intézkedésben érintett kezei az erre a célra kialakított övhöz vannak bilincselve.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan. A (3) bekezdés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A Testület ehelyütt hivatkozik az arányosság követelményére is, amelyet az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése úgy határoz meg, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, míg a (2) bekezdés szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése továbbá kimondja, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.

A konkrét esetben a rendőri fellépés arányosságának vizsgálatakor a Testület elsődlegesen azt értékelte, hogy a rendőrök fellépése fokozatosnak volt tekinthető, és egyre súlyosabb eszközök és módszerek, illetve egyre több fő (mentősök) bevonásával próbálták a panaszost intézkedés alá vonni annak megfelelően, ahogy utóbbi az ellenállás intenzitását növelte. A Testület a kényszerítő eszközök jogszerűségének megítélésakor tehát annak tulajdonított alapvető jelentőséget, amely szerint a panaszos nem engedelmeskedett a többszöri rendőri felszólításnak, a megkezdett testi kényszernek (karjának megfogásának) tevőlegesen ellenállt, próbált szabadulni a fogásból.

Fenti rendelkezésekből következik, hogy a rendőrök jogszerűen alkalmazták a panaszos ellenszegülésének megtörésére testi kényszert, ezért **a rendőri intézkedés helyszínén**

alkalmazott testi kényszerrel összefüggésben a panaszos emberi méltósághoz való joga nem sérült. Tekintettel arra, hogy a panaszos magatartása miatt testi az intézkedés eredményessége más, kisebb korlátozással járó módon nem volt biztosítható, **a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszossal szemben a rendőrök indokoltan és jogszerűen alkalmaztak bilincset, illetve a bilincselés végrehajtása érdekében testi kényszert, és amiatt nem állapította meg a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogának megsértését.**

b) A panaszos kifogásolta, hogy annak ellenére, hogy az egészségügyi intézményben együttműködően viselkedett, a bilincs végig rajta maradt.

A rendőrségi iratok cáfolták a panaszos állítását, a jelentésben azt szerepel, hogy a panaszoson a bilincs a Belgyógyászati Klinikán történő első vizsgálatig maradt rajta, mivel előzőleg olyan fokú ellenállást tanúsított, hogy tartottak attól, hogy a továbbiakban is ellenáll, vagy támadást, szökést kísérel meg. Tekintettel arra, hogy az egészségügyi személyzettel a panaszos készséges volt és együttműködött, a Belgyógyászatról a Pszichiátriára történő átszállításakor már nem alkalmaztak bilincset.

A Testület a kérdés megítélésénél figyelemmel volt a korábbiakban már hivatkozott, Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményére és úgy ítélte meg, hogy **a bilincs kényszerítő eszköz az első orvosi vizsgálatig történő alkalmazása nem bizonyult túlzottnak és aránytalannak.**

A Belgyógyászaton történt orvosi vizsgálatot követő bilincselés jogszerűségének kérdésében fennálló rendőri és panaszosi állítások közti ellentétet a Testület egyéb bizonyíték híján nem tudta feloldani, ezért etekintetben a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme nem megállapítható.

c) A Testületnek abban a kérdésben is állást kellett foglalnia, hogy a panaszos a testi kényszer alkalmazása során jogszerűtlenül sérülések elszenvedője volt-e.

A panaszos elmondása szerint az intézkedés szakszerűtlensége következtében eltört a jobb hüvelykujjának ún. csontpikkelye, ujjainak ínszalagjai elszakadtak, a foga kimozdult, testén kisebb zúzódások és hámsérülések keletkeztek, a deraka hangosan megroppant, és a rátérdelés következtében azóta is fáj.

A rendőri jelentések szerint a panaszos sérülésekről sem a rendőröknek, sem a panaszost ellátó orvosoknak nem számolt be, csupán napok óta tartó hasmenésével kapcsolatos problémáját adta elő. A rendőri jelentések továbbá arról számolnak be, hogy a panaszos nagydarab, erős ember, és mivel tevékenyen ellenállt az intézkedésüknek, csak a két mentős segítségével nagy nehézségek árán sikerült megbilincselniük a panaszost, de igyekeztek minél kevesebb sérülést ejteni rajta.

A panaszos vizsgálatáról 2013. július 2-án készített ambuláns lap szerint a könyökén felületes sérülések találhatók, az ízületei nyomásra érzékenyek, a csukló és kéz részei zúzódtak, illetőleg a „jobb I. proximalis phalanx radialis sarka lényeges dislocatio nélkül letört”, továbbá diagnózisként egyéb tényezők által okozott sérülés is fel van tüntetve. (A vizsgálatot végző orvos rendőrségre tett bejelentésből tudható, hogy a latin szöveg a panaszos hüvelykujjának csontpikkely törésére vonatkozik, amely sérülés 8 napon túl gyógyul.) A 2013. július 3-án felvett ambuláns kezelőlap a hüvelykujj törése mellett az arc zúzódását is

feltünteti. A panaszos kéz ujjszalagjainak szakadásáról a 2013. július 8-án felvett ambuláns kezelőlap számol be. A panaszos a hátfájdalmai miatt 2013. július 29-én röntgenvizsgálatokon vett részt.

A kérdést illetően a Testület felhívja a figyelmet az Rtv. 2. §-ában foglaltakra, mégpedig, hogy a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az arányosság mércéjét rögzítő Rtv. 15. § (1) bekezdése pedig azt mondja ki: „A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.” A kényszerítő eszközök alkalmazása vonatkozásában az Rtv. 16. § (1) bekezdése szintén arányossági követelményt rögzít: „A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelemben tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.”

A sérülés lehetőségével az Rtv. is számol, amelynek 17. § (1) bekezdése kimondja: a rendőrség a feladatának ellátása során – egyebek mellett – a testi épséghez fűződő jogot a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja, a (2) bekezdés pedig rögzíti, hogy a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. A Testület megítélése szerint ebből az következik, hogy amennyiben a kényszerítő eszköz használat jogszerű, és az okozott sérülések nem haladják meg az ilyenkor „szokásos” mértéket, akkor nem állapítható meg alapjogsértés, hanem csupán a testi épséghez való jog jogszerű korlátozása, ugyanakkor az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

Töretlen gyakorlatának megfelelően a Testület – a hatáskörére irányadó jogszabályi rendelkezések értelmében – álláspontját anélkül alakította ki, hogy az intézkedést foganatosító rendőrök büntetőjogi felelősségét vizsgálta volna, azaz eljárását kizárólag a panaszost esetlegesen ért alapjogsérelem feltárására tekintettel folytatta le.

A Testület vizsgálata kapcsán utal arra is, hogy az Rtv. szerint rendelkezésére álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, az ügyészség rendelkezésére álló eszközök – szembesítés, rendőrök kihallgatása stb. – legtöbbjét nem veheti igénybe. A tényállás felderítése során ezért a Testület a panaszos és az érintett rendőrök nyilatkozatára, valamint a rendelkezésére álló felvételekre támaszkodhatott.

A bizonyítékok alapján elmondható, hogy az intézkedést közvetlenül követő hajnali vizsgálatok során készült ambuláns lapok a panaszos gyomormosásáról és pszichiátriai vizsgálatáról adnak számot. A panaszos ujjtöréséről készült ambuláns lap szerint a panaszos sérüléseit a városi kórház Traumatológiáján 2013. július 2-án 19 óra 41 perckor dokumentálták. Az esti vizsgálatot végző orvos az erről szóló nyomtatványon bejelentette az esetet az illetékes rendőrkapitányságra, amely bejelentőn mindössze a vizsgálat ténye és napja, valamint az szerepel, hogy a sérülés 8 napon túl gyógyul. A panaszos az orvos kérdésére válaszolva úgy nyilatkozott, hogy *előző napi* rendőri intézkedés során szenvedte el sérüléseit.

A kapitányságvezető az összefoglaló jelentésében felhívta arra a figyelmet, hogy a panaszossal szemben nem július 1-jén, hanem július 2-án intézkedtek, valamint azt is kiemelte, hogy az orvos – 21 óra 6 perckor történő – bejelentéséből nem derült ki a vizsgálat pontos ideje. (Azaz álláspontja szerint ebből az következik, hogy az ujjtörés bekövetkezhetett akár a rendőri intézkedést megelőzően, akár azt követően is.)

A Testület a rendőri intézkedés időpontjára vonatkozó rendőrségi érvelést nem fogadta el, ugyanis a panaszost éjjel 1 órakor szállították be, és mivel felébresztették, nem tudhatta, hogy pontosan hány óra hány perc van, így számára az intézkedés „előző napra” is eshetett; nyilvánvaló, hogy tévedésből, illetve fáradtságból jelölte meg július 1-jét az intézkedés napjául a panaszos.

A sérülések okozójával kapcsolatban biztosan kijelenthető, hogy a sérüléseket okozhatták a mentősök és a rendőrök is, ezt maga a panaszos is elismeri a beadványában. A sérülések mielőbbi ellátásával kapcsolatban elmondható, hogy a panaszost a biztonsági intézkedés okán éppen a kórházba szállították, így ezzel kapcsolatban őt nem érte sérelem. A panaszos beadványában úgy fogalmazott, hogy passzívan állt ellen az intézkedésnek, egy ujjal sem ért senkihez, csak hátrált az ágyon, tehát nem volt szükség ilyen mértékű beavatkozásra. A rendőrségi iratok aktív, tevőleges ellenállásról adnak számot.

A Testület a panaszosi magatartás közreható jellegének mértékére vonatkozó ellentmondás okán **nem tudott megnyugtatóan állást foglalni atekintetben, hogy a sérülés elkerülhető lett volna-e, ezért a panaszos emberi méltóságához és az abból levezetett testi épséghez való jogának sérelme e vonatkozásban nem volt megállapítható.**

2.) A panaszos kifogásolta, hogy kérése ellenére a rendőrök nem hagyták átöltözni, illetve cipőt húzni, ezért amikor távozott a kórházból, kénytelen volt a széketes nadrágjában és mezítláb hazautazni, ami roppant megalázó volt számára.

A rendőrségi jelentésekben foglalt tájékoztatás arról számolt be, hogy az intézkedő rendőrök tudomása és emlékezete szerint a panaszos nem kérte, hogy átöltözhessen. A panaszos édesanyját r. zászlós távozásukkor tájékoztatta arról, hogy fiát melyik intézetbe szállítják, r. törzsőrmester szerint r. zászlós tájékoztatása kitért arra is, hogy a kórházba vihet neki ruhát, cipőt. Az intézkedő rendőrök jelentése egybehangzóan azt tartalmazta, hogy a mentőautóba való kíséréskor, a lépcsőházban szembesültek azzal, hogy a panaszos – feltehetően az ellenállás során kifejtett erőlködés következtében – a nadrágjába ürített. Mivel meg volt bilincselve és erőszakos magatartást tanúsított, ezért nem hagyták a cipőjével bajlódjon, és a mentőbe kísérték.

A már idézett Rtv. 2.§ (1) bekezdése szerint a rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

A kérdés kapcsán szükséges felhívni a már többször hivatkozott, arányosság követelményét kimondó Rtv. 15.§-át is.

A Testület ehelyütt felhívja az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdését is, amely szerint a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a

magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

Az Rtv. 18. §-ának (2) bekezdése szerint továbbá a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásról.

A Testület a rendőri és panaszosi állítások közti ellentétet tapasztalt annak kapcsán, hogy a panaszos kérte-e, hogy átöltözhessen. A rendőrségi iratok nem cáfolták *közvetlenül és érdemben* a panaszosi állítást, annyit tartalmaznak, hogy a „rendőrök emlékezete és tudomása szerint” nem jelezte a panaszos, hogy szeretne átöltözni. A konkrét szituációval kapcsolatban a Testület ugyanakkor megjegyzi, hogy – az incidens roppant kellemetlen volta miatt – elég valószínűtlen, hogy a panaszos ne jelezte volna igényét, hogy szeretne tiszta nadrágot (és cipőt) felvenni.

A Magyar Köztársaság Rendőrségének Járőr- és Őrszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 22/1997. (XI. 18.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Járőrszolgálati Szabályzat) II. fejezetének 29. pontja rögzíti, hogy az intézkedést általában a járőrvezető folytassa le, a járőrtárs közvetlen biztosítása mellett. A járőrtárs kísérelje figyelemmel közvetlen környezetét, valamint az intézkedés alá vont személyt, legyen készen menekülés megakadályozására vagy támadás elhárítására. A Testület nem vitatja, hogy nem volt elvárható magatartás a rendőrök részéről, hogy a panaszos korábbiakban kifejtett ellenállása miatt levegyék róla a bilincset, vagy ők öltöztessék át a panaszost, továbbá nem vitatható az sem, hogy az intézkedés biztonságos lebonyolítása érdekében szükség volt arra, hogy a megbilincselte panaszosra felügyeljenek. [Többek között ezért nem állt módjukban, hogy egyikük visszaszaladjon a lépcsőházból lakásba tiszta nadrágért (és cipőért), amikor észlelték, hogy mi történt.]

Ugyanakkor a Testület álláspontja szerint az sem veszélyeztette volna az intézkedés biztonságát, ha lefelé menet a kapucsengőn jeleznek a panaszos édesanyjának, hogy szükségük van egy tiszta nadrágra; ebben az esetben a panaszos biztonságos felügyelete nem sérült volna. A Testület itt jegyzi meg, hogy nem fogadta el a r. törzsőrmester jelentésében foglaltakat (mely szerint a r. zászlós tájékoztatása kitért a cipőre és tiszta nadrágra is), mert r. zászlós a saját jelentésben maga ilyet nem írt le.

A Testület álláspontja szerint irreleváns, hogy a fenti tartalmú tájékoztatás megtörtént-e, mivel mindenképpen súlyosan sértette a panaszos emberi méltóságát az, hogy széketes nadrágban és mezítláb fogatosították vele szemben intézkedést.

A Testület fentiek okán úgy ítélte meg, hogy sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga, mivel mezítláb, bepiskított nadrágjában fogatosították vele szemben intézkedést.

3.) A panaszos sérelmezte továbbá, hogy a rendőrök bent voltak az orvosi ellátása során.

Az Rtv. 18. § (2) bekezdése szerint a rendőrségnek kell gondoskodnia „a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról”. Ugyanezen szakasz (3) bekezdése szerint a „fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény

elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja”.

Az egyik jelentés ezzel kapcsolatban annyit rögzít, hogy az orvosi vizsgálat során egy légtérben tartózkodtak a rendőrök, mentősök, az egészségügyi személyzet, a többi beteg, és a hordágyon fekvő betegek függönyökkel voltak elválasztva. Ebben a kezelőben látták el a panaszost. A másik jelentés sem tartalmaz olyan információt, amelyből kétséget kizáróan megállapítható lenne, hogy a rendőrök fizikálisan jelen voltak az egyes vizsgálatokkor, ugyanakkor a panaszoson elvégzett vizsgálatokról számot adnak, illetve számba veszik, hogy a panaszos milyen sérüléseket (nem) jelzett az őt ellátó orvosoknak.

A rendőr jelenléte az orvosi vizsgálat során olyan többletkorlátozás, amelyre a szükségesség és arányosság elvének megfelelő külön indok szolgálhat jogalappal. Ezzel az okfejtéssel összhangban áll a Kínzás megelőzésére létrejött európai bizottság (CPT) ajánlása (CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2009, <http://www.cpt.coe.int/en/documents/eng-standards.pdf>), amely szerint a fogvatartottak orvosi vizsgálata – hacsak az érintett orvos kifejezetten nem kéri – nem történhet az állomány tagjainak jelenlétében (lásd a dokumentum 51. pontját). A panaszolt esetben ilyen többletkörülmény volt a panaszos őrzésének, illetve az egészségügyi személyzet biztonsága.

Veszélyre (vagy a panaszos részéről bármilyen támadó jellegű magatartásra) az orvosi dokumentáció csak kisebb utalást tartalmaz, mely szerint a „panaszos öngyilkossági kísérlete és agresszív viselkedése miatt a Pszichiátriai Ambulanciára szállítják tovább”. A Testület meggyőződése szerint ez a jelző (az agresszív viselkedés) még a lakásban történetekre utalhat, mivel a rendőri jelentések arról számoltak be, hogy az egészségügyi személyzettel készséges volt a panaszos, és a panaszos beadványában is úgy nyilatkozott, hogy együttműködő magatartást tanúsított a kórházban.

Jelen esetben a Testület álláspontja szerint nem állapítható meg felelősséggel, hogy a fenti idézett ajánlás által támasztott követelmény teljesültek-e, tekintve, hogy az előadások némileg ellentmondóak, hogy a rendőrök végül is részt vettek-e a panaszos orvosi vizsgálatán, ugyanis nem zárható ki, hogy a rendőrök valóban az elfüggönyözött részen kívül tartózkodtak, és a mentősök által értesültek az elvégzett vizsgálatokról, mint ahogyan azt sem, hogy bent tartózkodtak a vizsgálat alatt.

A Testület mindezek alapján az egymásnak ellentmondó nyilatkozatokat nem tudta feloldani és úgy foglalt állást, hogy a panaszos emberi méltóságának sérelme az orvosi vizsgálat lebonyolítása kapcsán nem megállapítható.

A jövőre nézve felhívja a Testület a rendőrség figyelmét, hogy a fogvatartottak ez irányú kérése nélkül is, önként biztosítsák a számukra, hogy az orvosi vizsgálatokon a rendőrök távollétében, kizárólag az egészségügyi személyzet jelenlétében vehessenek részt, feltéve, hogy a rendőri jelenlétet az egészségügyi személyzet maga nem kéri.

4.) A panaszos kifogásolja, hogy telefonjának kijelzője és hátlapja az intézkedés során betört. A rendőrségi iratok ezzel kapcsolatban annyit rögzítenek, hogy a helyszínre való kiérkezéskor a panaszos az ágyán ült és a telefonját kezelte, majd mivel nem engedelmeskedett a felszólításoknak, vele szemben kényszerítő eszközt alkalmaztak.

Az Rtv. 13. § (3) bekezdése kimondja, hogy ha a rendőrt az intézkedés megtételében tárgy akadályozza, azt eltávolíthatja, vagy az akadályt más módon elháríthatja, az ezzel okozott kárért a rendőrségnek az intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsultat kártalanítania kell.

A személyes javak rendőri intézkedés keretében történő igénybevételével és a kártalanítással kapcsolatos eljárás részletes szabályait az 137/1994. (X. 26.) Korm. rendelet (továbbiakban: Kártalanítási rendelet) rögzíti.

A panaszos nem közölt az esettel kapcsolatban részletes információt, ráadásul az eset körülményeiből is következik, hogy nem állapítható meg bizonyosan, hogy a telefon milyen módon, ki által tört össze, illetve a panaszosi ellenállás is közrehatott az incidensben, így nem tisztázott, hogy az kártalanítási vagy kártérítési felelősséget vonna maga után.

Fentiek okán a Testület megállapította, hogy az összetört telefon kapcsán a panaszos tulajdonjoghoz való jogának sérelme nem megállapítható.

V.

A Testület a vizsgálata során megállapította, hogy a rendőrök a panaszossal szemben indokoltan és jogszerűen alkalmaztak testi kényszert és bilincset, ezért a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogának megsértését nem állapította meg. A Testület a panaszosi magatartás közreható jellegének mértékére vonatkozó ellentmondás okán nem tudott megnyugtatóan állást foglalni tekintetben, hogy az intézkedés során elszenvedett sérülések elkerülhetőek lettek volna-e, ezért a panaszos emberi méltósághoz és az abból levezetett testi épséghez való jogának sérelme e vonatkozásban nem volt megállapítható. Ugyanakkor a Testület kimondta, hogy sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga, mivel mezítláb, bepiszkított nadrágjában fogantatott vele szemben intézkedést. Az egymásnak ellentmondó nyilatkozatokat a Testület nem tudta feloldani, ezért úgy foglalt állást, hogy a panaszos emberi méltóságának sérelme az orvosi vizsgálat lebonyolítása kapcsán nem megállapítható. Az intézkedés során összetört telefon kapcsán a Testület kimondta, hogy a panaszos tulajdonjoghoz való jogának sérelme nem megállapítható.

A megvalósult alapjogsértés a Testület megítélése szerint elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2014. február 12.

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag